

KU LEUVEN

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

PAARDENPUNT
VLAANDEREN
Als het om paarden gaat

BELGIAN
WARMBLOOD
Bred to Perform

Studieavond PaardenGenomica

27/11/2023

Léa Chopard, Steven Janssens, Nadine Buys
Onderzoeksgroep Huisdierengenetica, KU Leuven

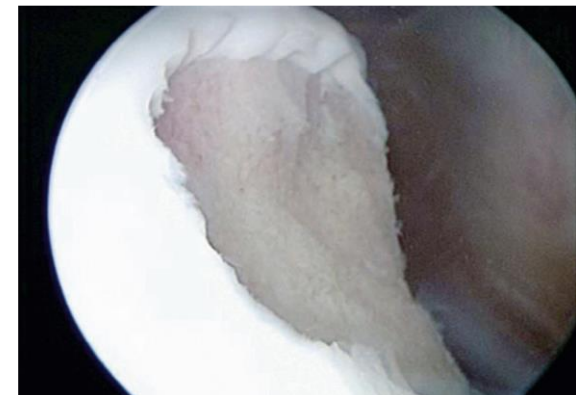

Bram Van Mol, Maarten Oosterlinck, Frederik Pille
Vakgroep Heelkunde ,Anesthesie en Orthopedie van de Grote Huisdieren, UGent
FWO Vlaanderen, : grant 11B3921N

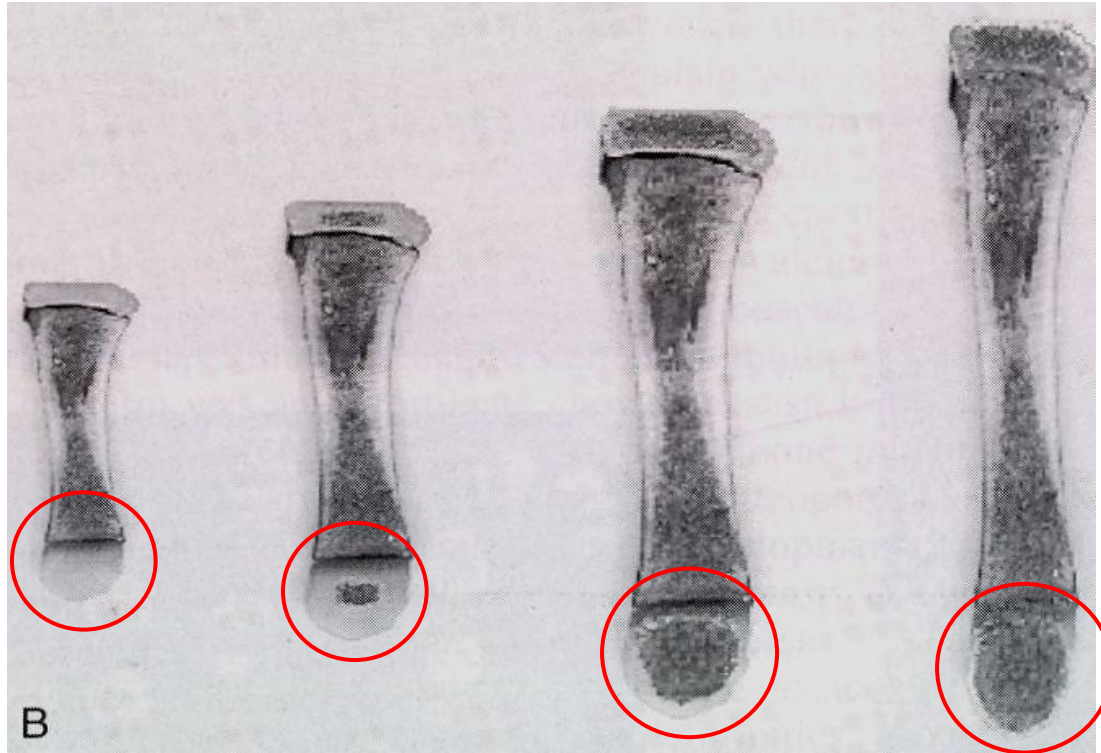

Situering

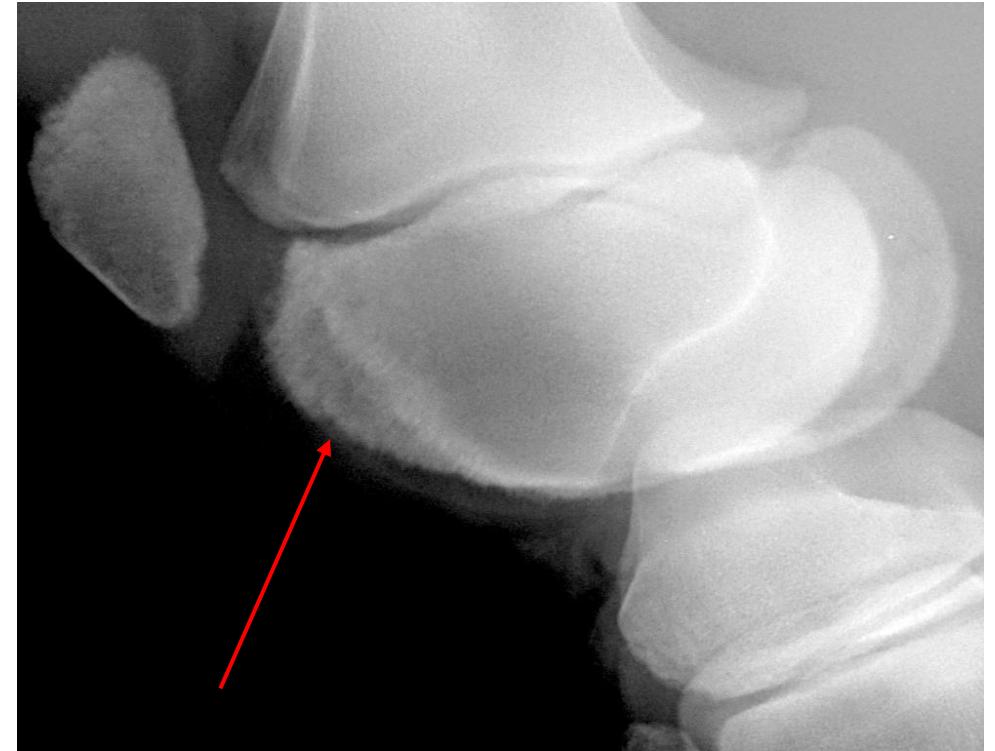
- >340 000 paarden in België aanwezig
  - >**34,12%** met skeletale ontwikkelingsstoornissen
  - **Osteochondrose (OC)** meest voorkomend en erfelijk
- Medische afwijking met de **grootste economische impact** binnen de paardenwereld
  - Afwijzing door stamboeken
  - ↓ Economische waarde
  - ↑ Chirurgiën
  - ↓ Welzijn

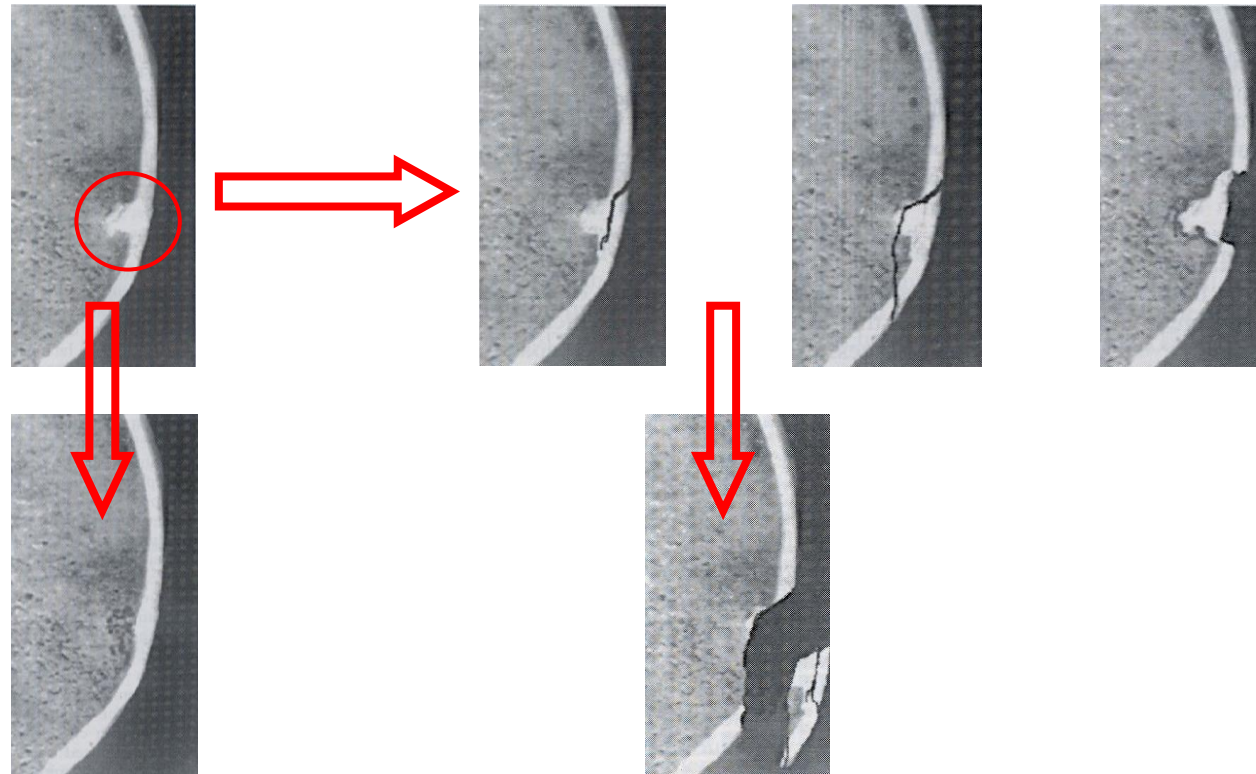
Osteochondrose

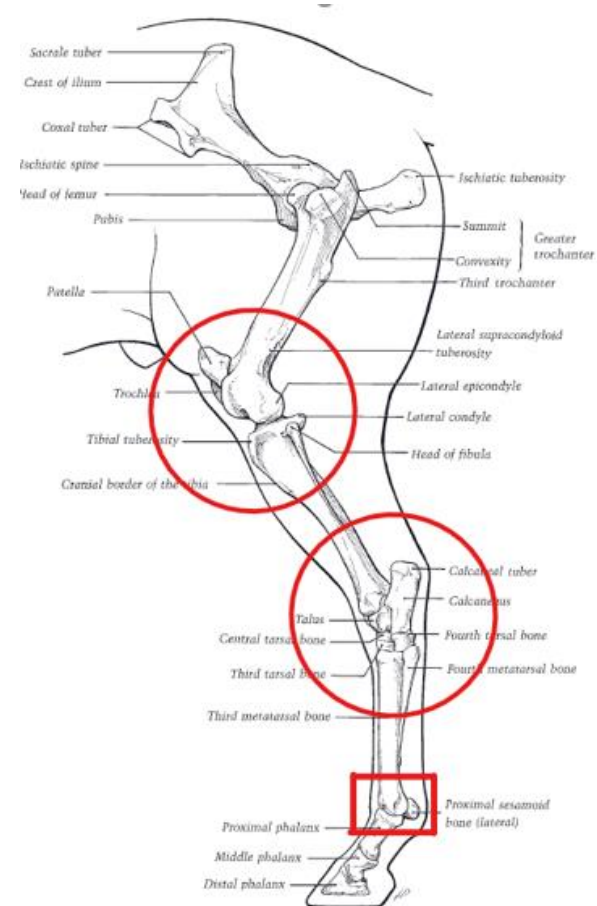
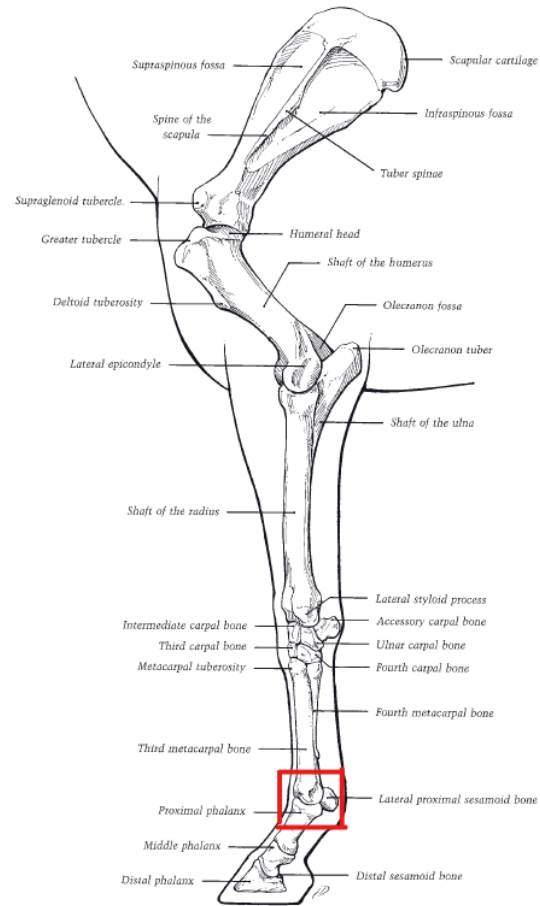
ossificatiecentrum

Osteochondrose

Osteochondrose

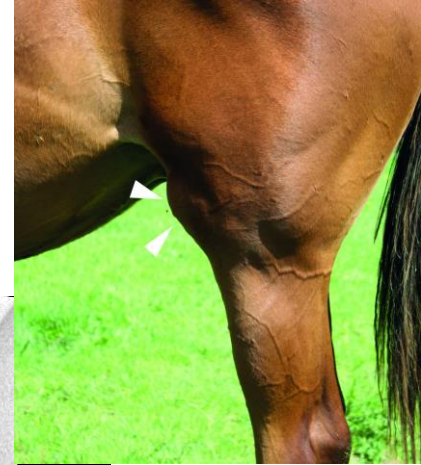
Röntgenkeuring

- Screening
  - Ontwikkelingsstoornissen (osteocondrose, botcysten, ...)
  - Straalbeenkwaliteit
  - Spat
- Klassieke keuring: $\pm$ 20 projecties
  - Voorvoeten: LM, D55°Pr-PaDIO and D65°Pr-PaDIO (6)
  - Kogels LM (4)
  - Sprongen: LM, D45°L-PIMO, PI45°L-DMO and DPL (8)
  - Knieën: Cd60°L-DMO (2)

OC(D) sprong

OC(D) knie

OC(D) kogel

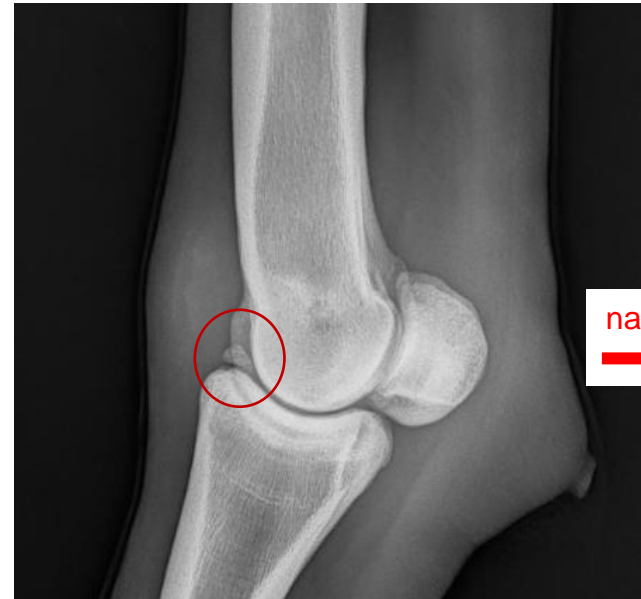

Andere kogelfragmenten (DOF en POF)

POF

DOF

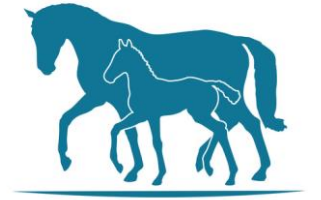
na chirurgie

Pathogenese

Multifactorieel:

- **Omgevingsfactoren:** beweging, voeding, trauma, ...
- **Genetica**

Genotype

+

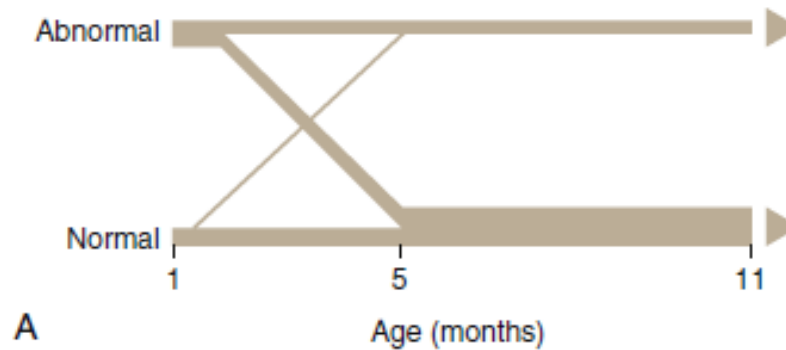
Environment

=

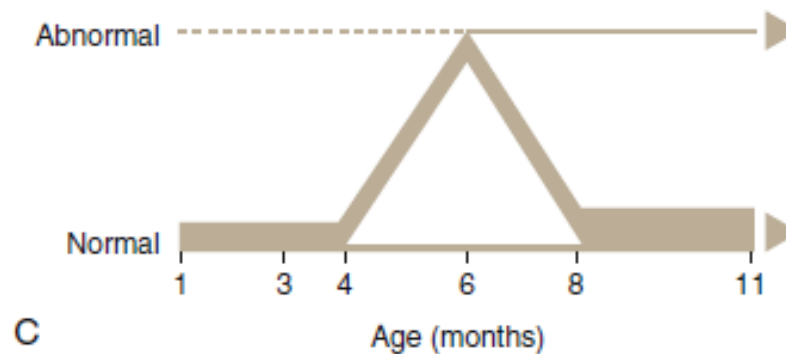

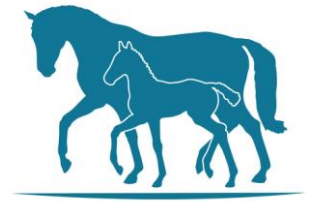
Phenotype

Sprong:

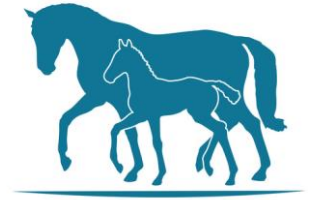
Knie:

Genomica in de strijd tegen osteochondrose

PaardenGenomica project

Doel: verbeterde selectieprotocollen op basis van DNA onderzoek

Onderzoeksinstituten:

- Centrum Huisdierengenetica KU Leuven
- Faculteit diergeneeskunde UGent

Met ondersteuning van:

- PaardenPunt Vlaanderen
- Departement Landbouw en Visserij
- Stamboeken BWP en Zangersheide

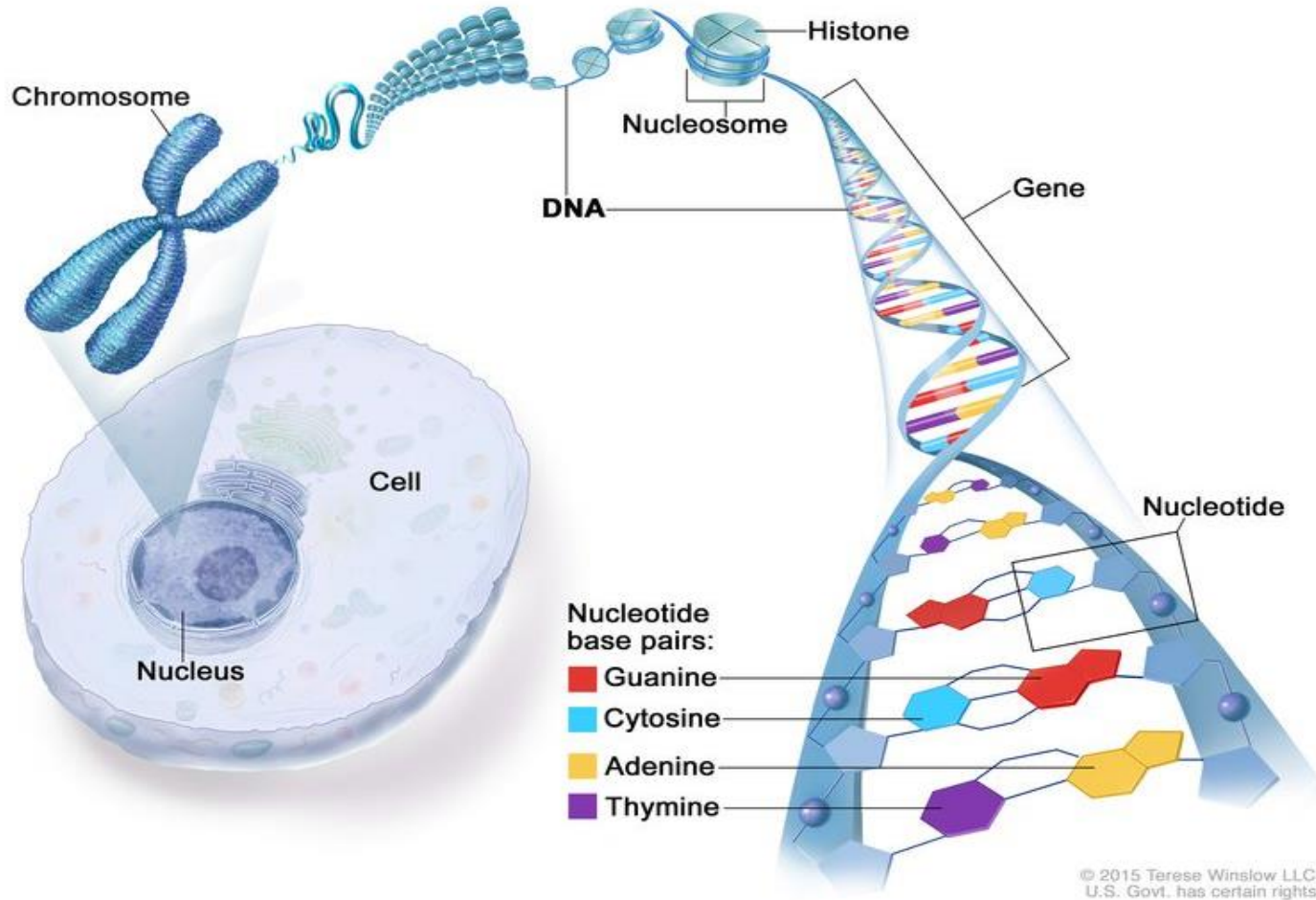
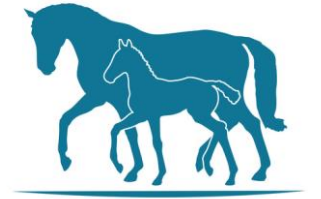

Studieopzet

- **Twee groepen** (radiologisch onderzoek)
  - Paarden met OC = cases
  - Paarden zonder OC= controles
- **Vergelijken van DNA** tussen deze 2 groepen
- Onderzoeksvraag:
  - Verschil in DNA detecteerbaar?
  - Mogelijkheid tot **aanvulling en verbetering** huidige manier van selectie?

DNA

- Lange code van 4 types moleculen (nucleotiden)
- Paard: 2 680 000 000 nucleotiden
- DNA code :
  - Erfelijk
  - Opgedeeld in chromosomen (hoofdstukken)
  - 99% identiek tussen de paarden
- Interactie DNA code + omgeving = **eigenschappen individu**

Genoomwijde associatie studie(GWAS)

- Bloed of haarwortels → extractie DNA

- Bepalen ~~alle~~ nucleotiden (± €1000/staal)

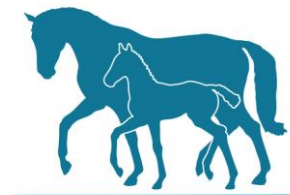

- Steekproef **670 000** zeer variabele en gelijk verdeelde nucleotiden = **merkers**

... TT**G**TTCAAATCAGGGTCCAAAT...
↓
... TT**A**TTCAAATCAGGGTCCAAAT... .

- Is er een **verschil in merkers** (nucleotiden) tussen cases en controles?

Studie in de praktijk

Materiaal en methode

Materiaal:

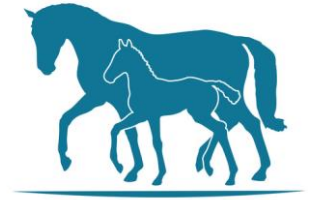
- **716 paarden:**
  - DNA
  - Radiografieën

Methode

- Kwaliteitscontrole*
- Ouderschapscontrole

Data

716 horses:

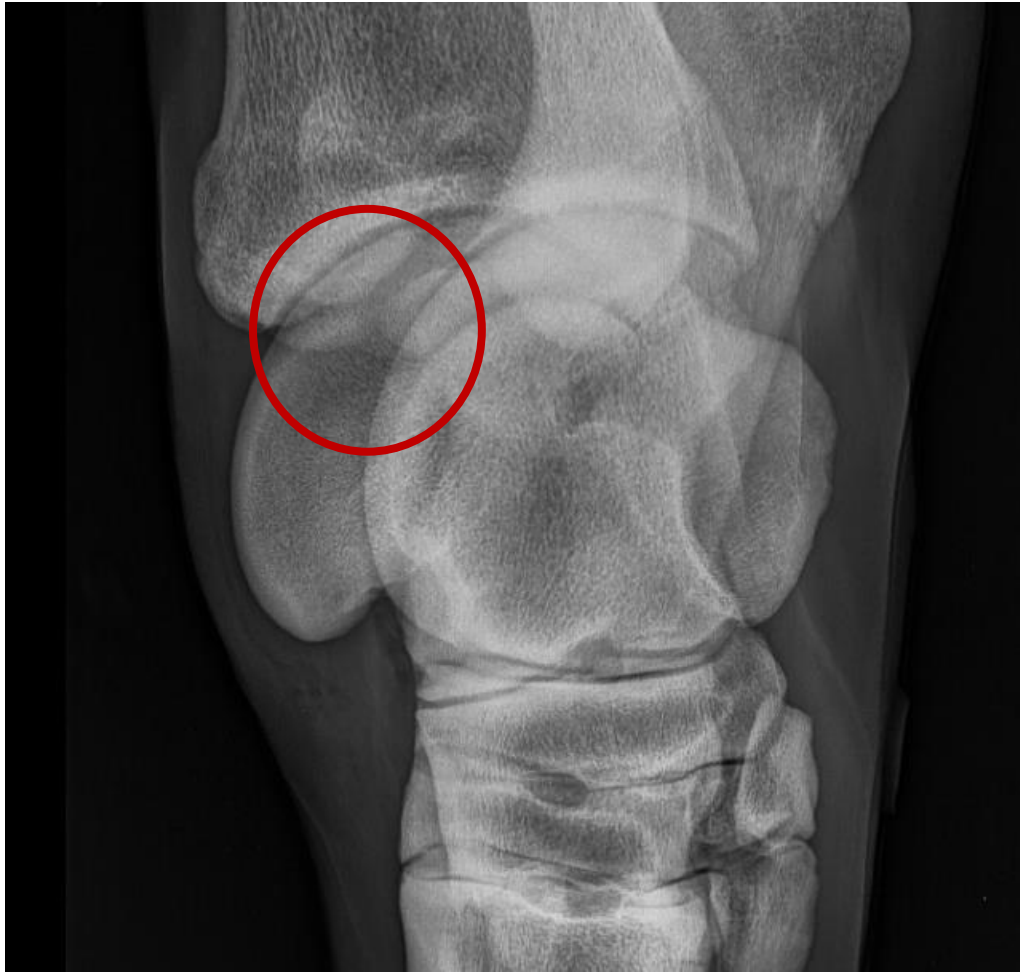
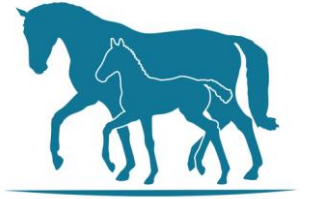
442 mannelijk en 274 merries
13 stamboeken
1 populatie volgens PCA analyse

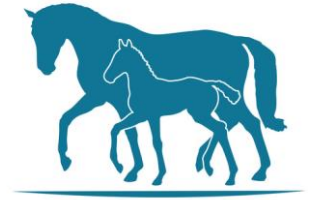
Radiografieën: **42 aspecten** (score 0-4) per paard
OCD, kogelfragmenten, spat,
straalbeenkwaliteit, botcysten,...

Stamboek	N
BWP	402
ZANG	177
KWPN	40
SBS	25
SF	21
DUITS	35
AES	14
HSI	1
ETB	1

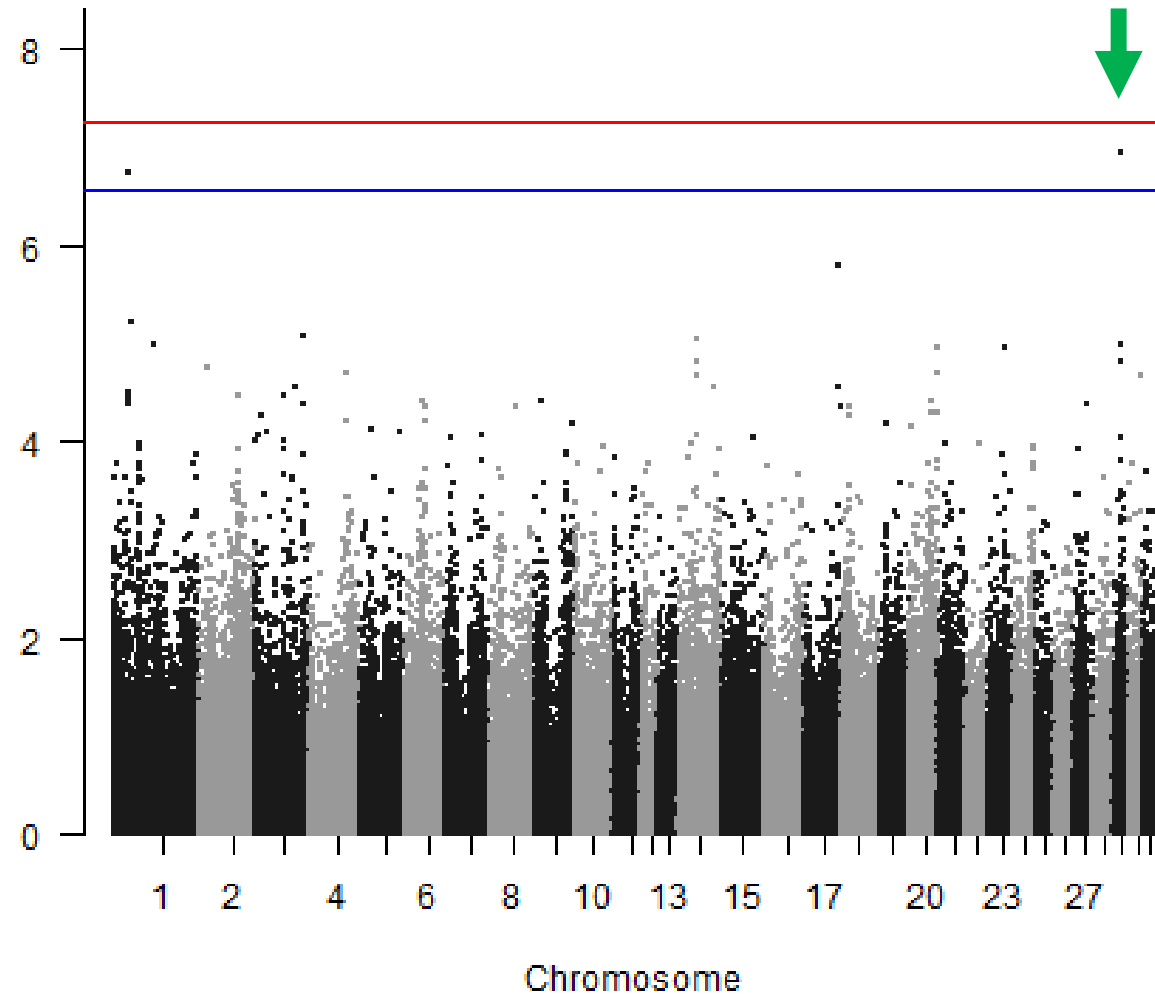
OC sprong

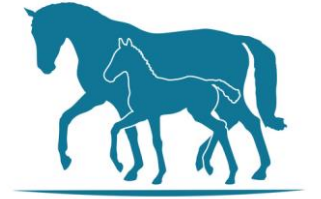
OC sprong

- Cases met OC sprong
134 (57 ♀ ; 77 ♂)
- Controles zonder OC sprong
446 (166 ♀ ; 280 ♂)
- Signaal op chromosoom 29

Verstrengen definitie fenotype

Eenvoudige definitie

- Cases: OC sprong (DiRT)
- Controles: geen OC sprong (DiRT)

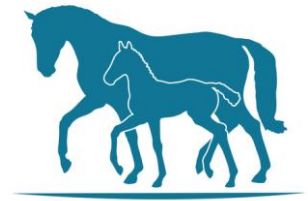
Extra lagen striktheid

- Voor zowel **cases en controles**

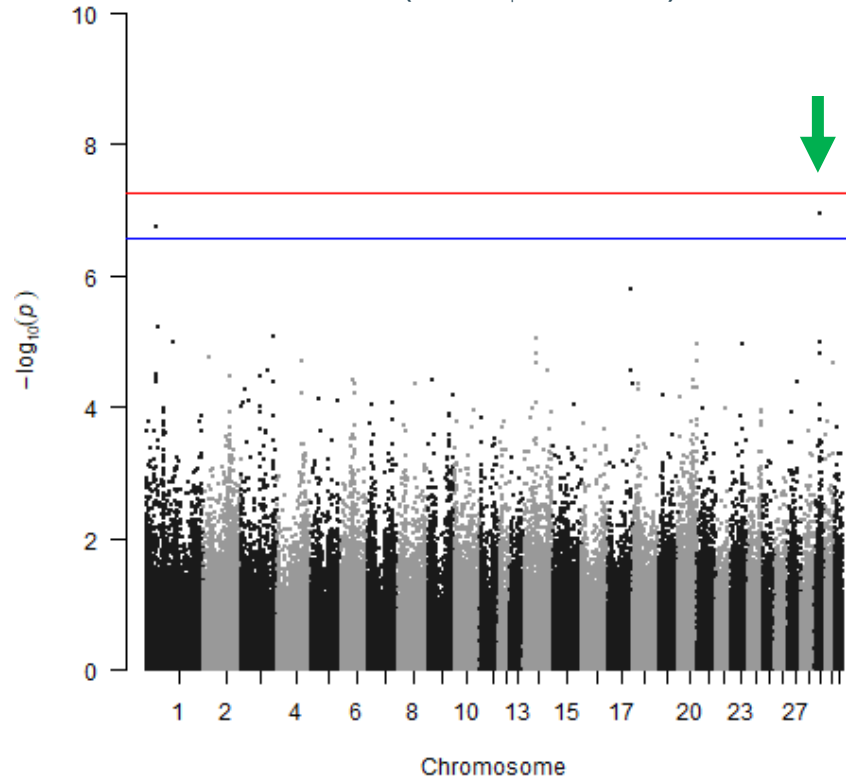
Striktere definitie
→ ↓ aantal dieren

- Cases: : **OC sprong** +
geen andere OC + geen botcysten
+ ...
- Controles: **geen OC sprong** +
geen andere OC + geen botcysten
+ ...

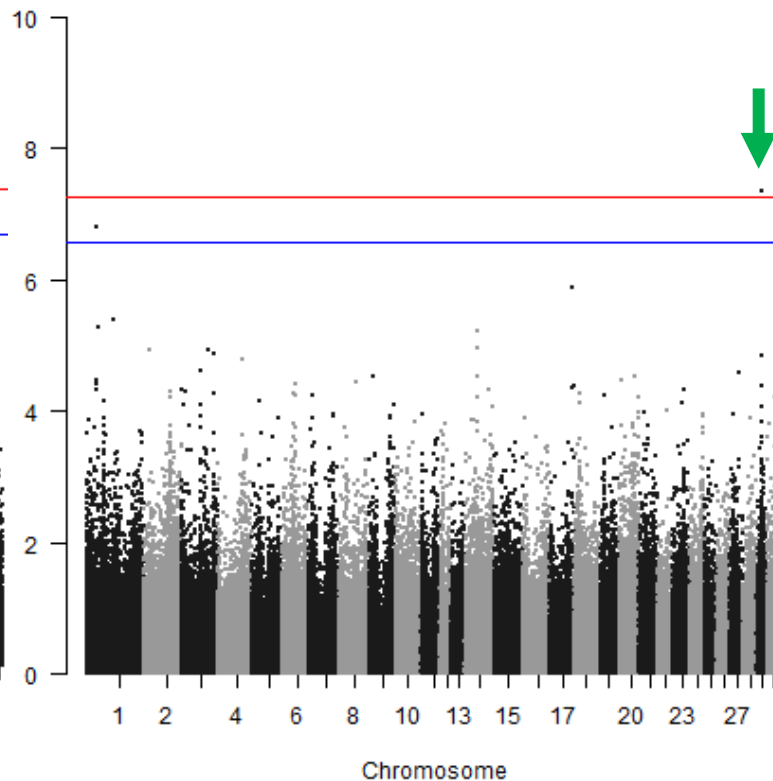
OC sprong

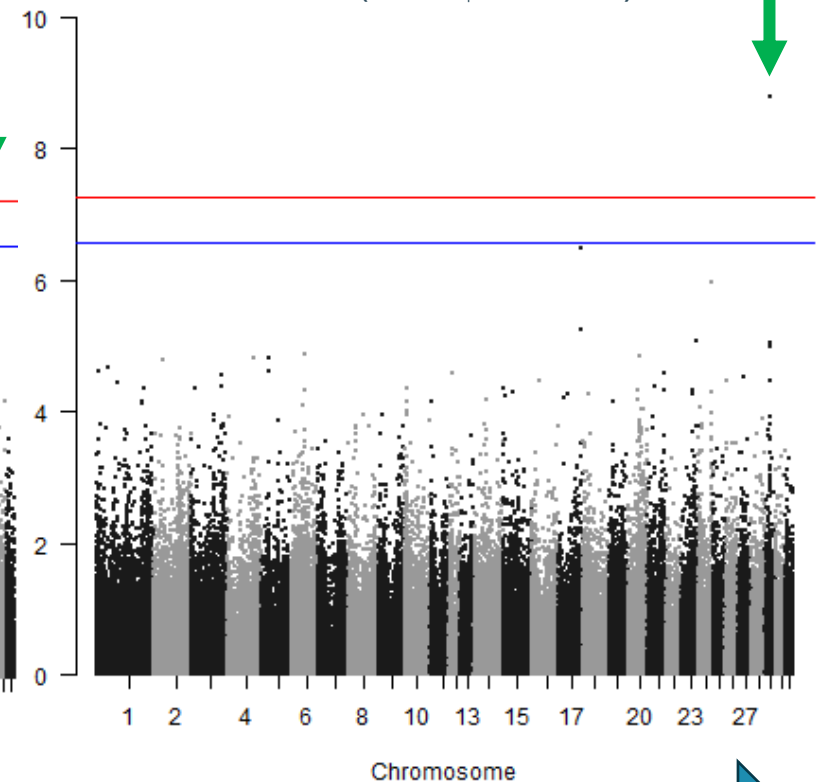
Case: 134 (57 ♀ ; 77 ♂)
Controle: 446 (166 ♀ ; 280 ♂)

Case: 132 (56 ♀ ; 76 ♂)
Controle: 442 (163 ♀ ; 279 ♂)

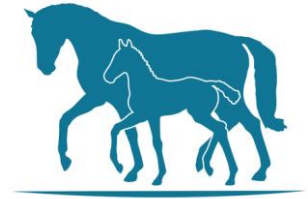

Case: 87 (40 ♀ ; 47 ♂)
Controle: 298 (108 ♀ ; 190 ♂)

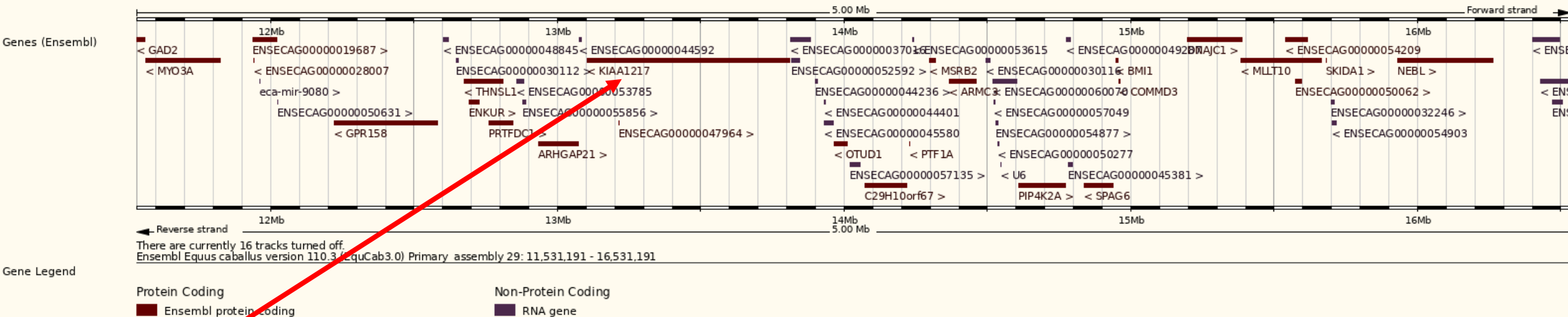

↑ striktheid definitie cases en controles

OC sprong

- CHR 29: merker (nucleotide) 14031191

KIAA1217:

- Belangrijk voor de **embryonale skeletale ontwikkeling**
- Belangrijk voor de ontwikkeling van de cervicale discs → is er een relatie?

Andere gewrichten

Fenotype	Chr	BP	Significantie
OC algemeen	3	108278183	6.6
Sprong	4	10154007	7.7
Kogel	6	65253009	7.9
Kogel	9	65328285	8.3
Sprong en knie	17	19047945	6.5
Sprong DiRT		72130310	6.5
Sprong	20	35577858	6.5
OC algemeen		37377724	6.8
POF		56524409	11.7
POF	24	44083538	9.1
Sprong en knie	29	14031191	8.3
Sprong DiRT		14031191	8.8
OC algemeen	31	4948736	6.4

Hannoveraanse en Nederlandse Warmbloeden (Naccache et al., 2018; Orr et al. 2013)

Zweedse warmbloeden (Lampe et al., 2009)

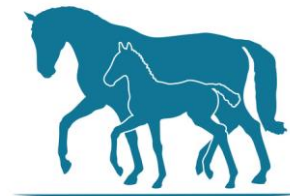

Conclusie GWAS

- **Meerdere merkers** geassocieerd met verschillende vormen OC
- Aanwezigheid merkers → verhoogd risico op OC
- Verder onderzoek:
  - Genetische testen
  - Verbeteren **management** (voeding, huisvesting, ...)
  - Ondersteunen fokkerijbeslissingen:
aanvullend op de RX keuring

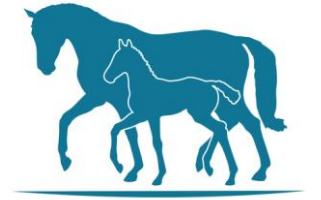
- **Ondersteunen fokkerijbeslissingen**
- **Verder onderzoek noodzakelijk**

Inteelt (ROH) analyse

Materiaal en methode

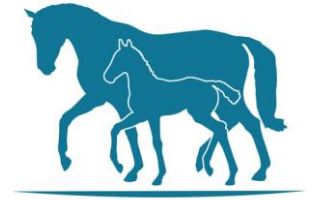
Materiaal

- 716 paarden:
  - DNA
  - Radiografieën

Methode

- ROH analyse*
- **Vergelijken inteelt**
  - Tussen BWP en ZANG
  - Tussen paarden met en zonder OC sprong

Resultaten inteelt analyse

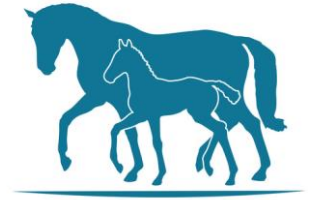

- Gemiddelde inteelt (F_{ROH}) BWP and ZANG is **niet significant verschillend**
- Gemiddelde inteelt CASES en CONTROLES is **niet significant verschillend**
- **MAAR** cases meer recente (sinds ± 100 jaar) inteelt

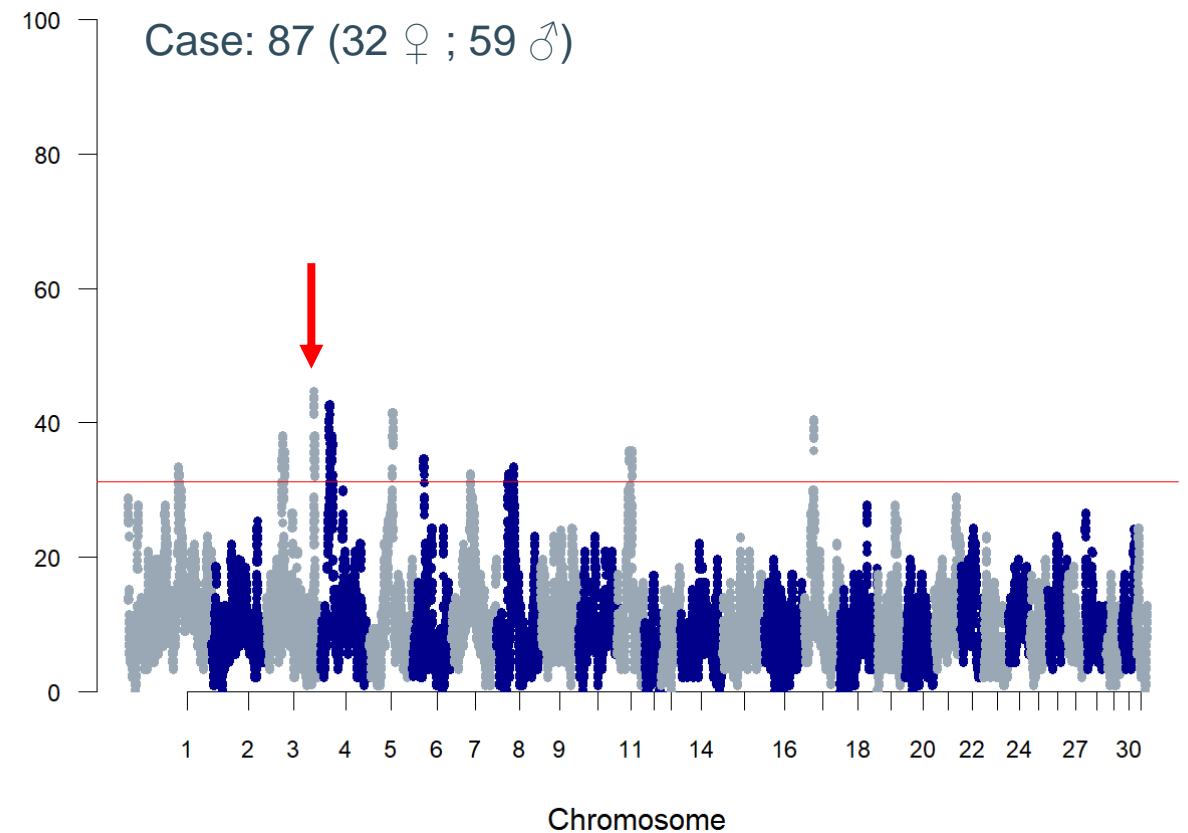
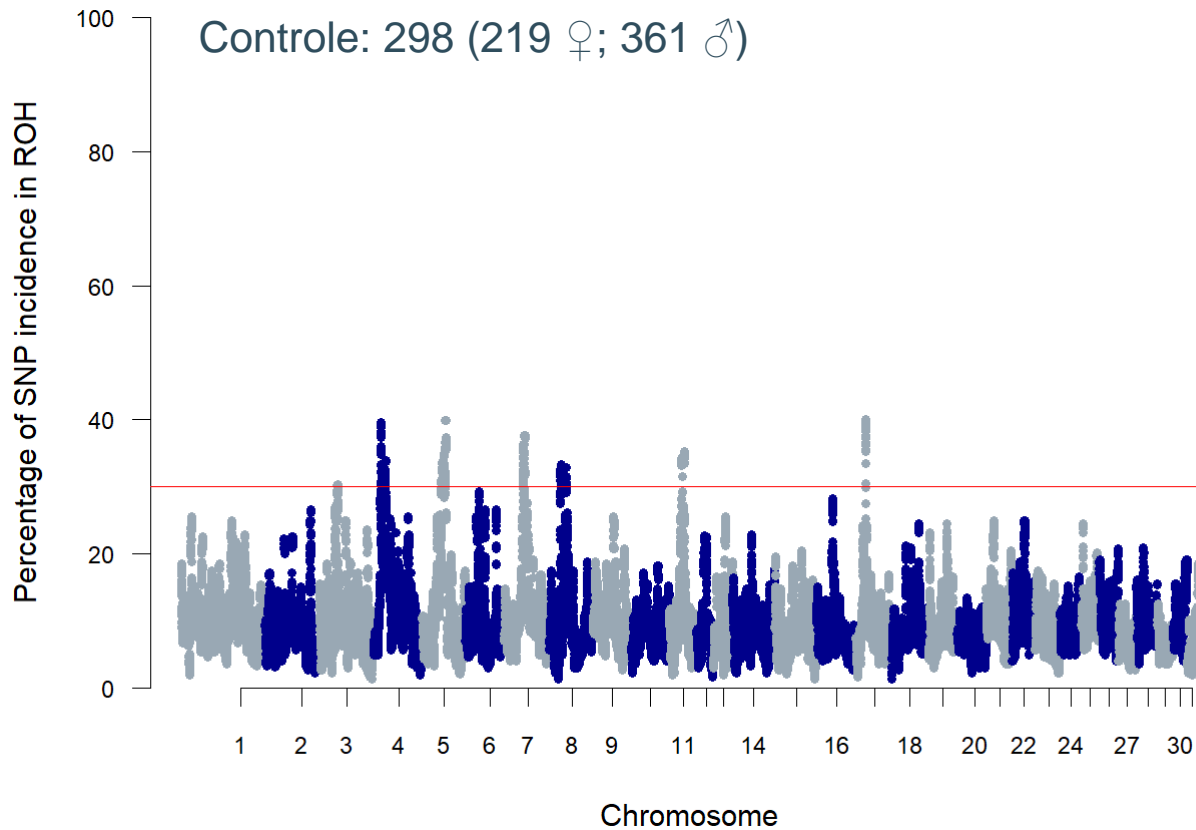
	BWP	ZANG	BEL
N_{animals}	402	177	579
F_{ROH}	9.46	9.61	9.51

	CONTROLE	CASE
N_{animals}	298	87
F_{ROH}	9.75	9.75
F_{ROH} 1-4 Mb	5.92	5.58
$F_{ROH} > 5$ Mb	2.96	3.32
$F_{ROH} > 16$ Mb	0.26	0.35

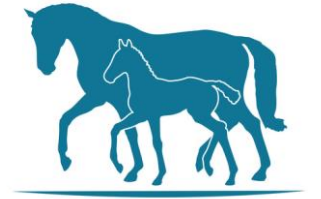
Inteelt: OC sprong

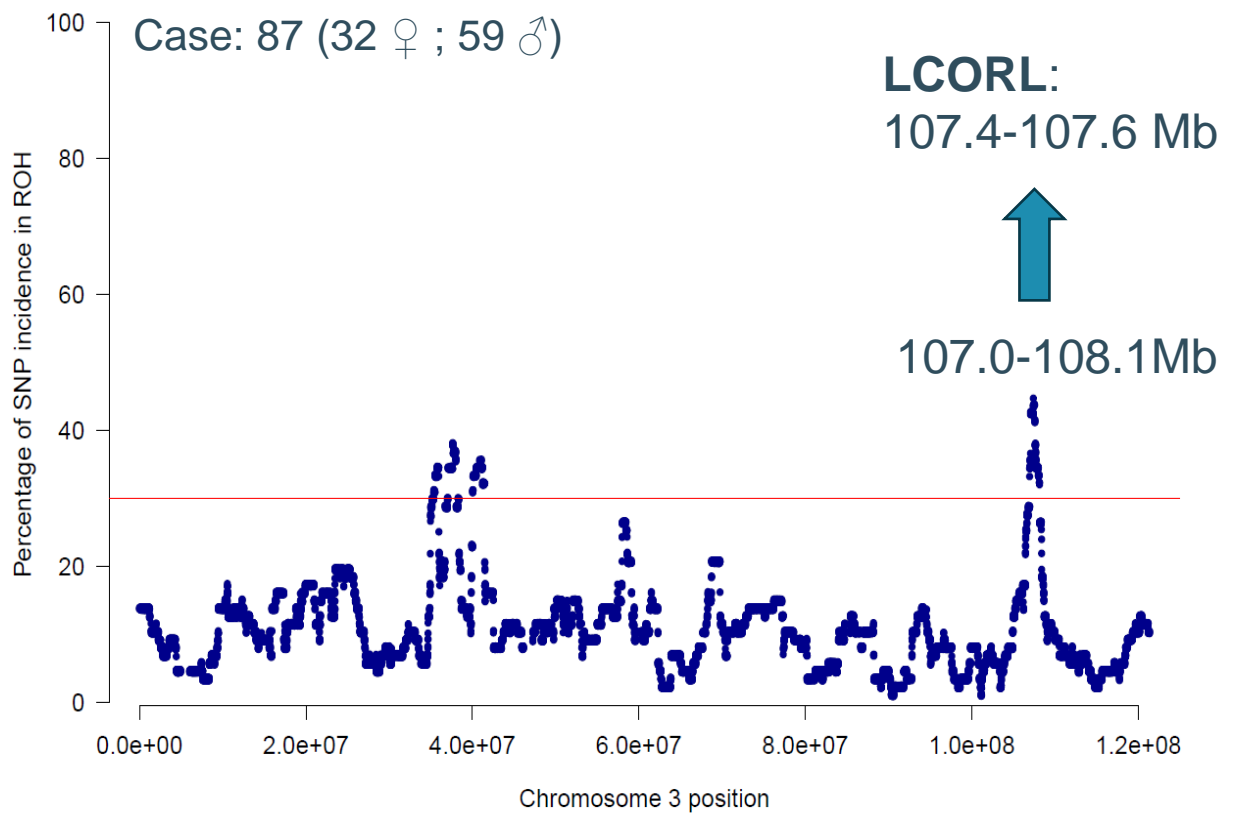
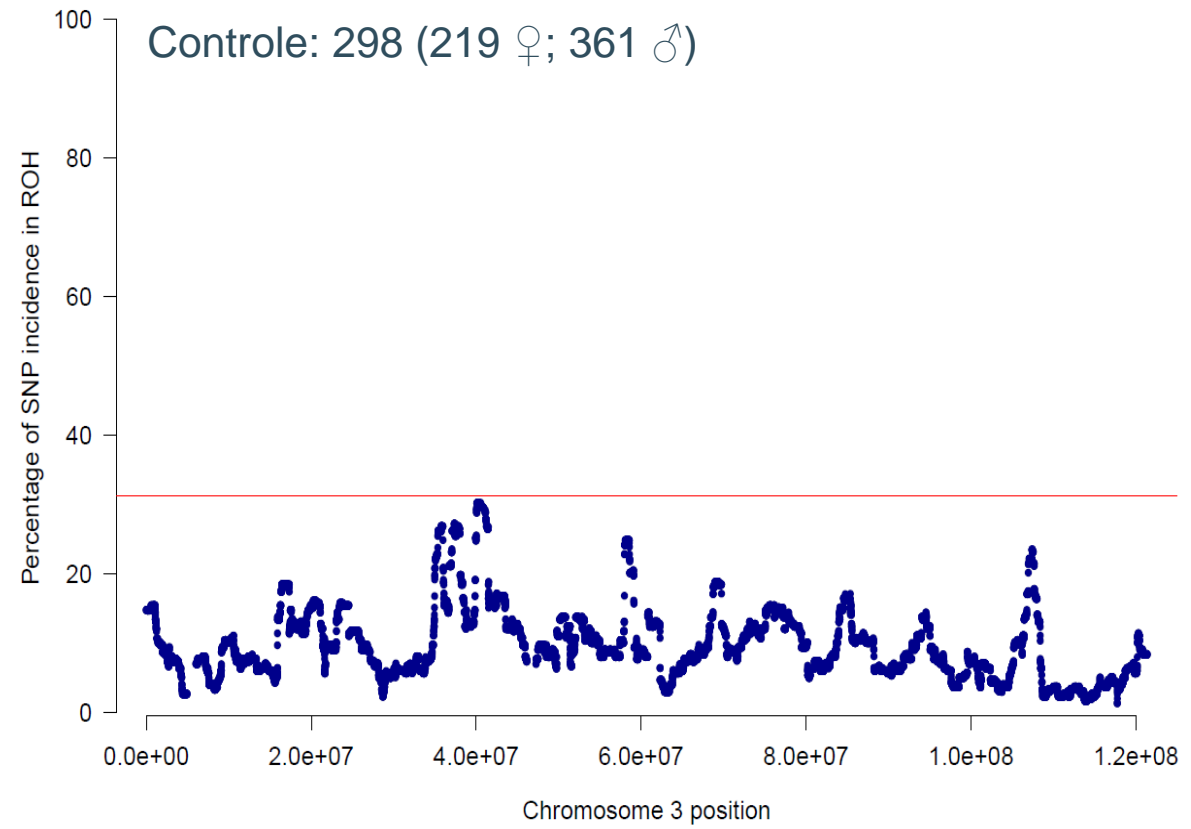
- Gekeken op chromosoom niveau
- Pieken = lokale erg ingeteeld regio's in het DNA

Inteelt: OC sprong

- **Close-up** beeld van chromosoom 3
- LCORL: gen belangrijk in de bepaling van de **schofthoogte**

Conclusie inteelt

- Verband met tussen OC en hoeveelheid recente inteelt
- Relatie tussen DNA-locatie (thv schofthoogte-gen) met veel inteelt en **OC van de sprong**

- **Monitoren inteelt (ET en ICSI-OPU)**
- **Nood systematische bepaling DNA info**

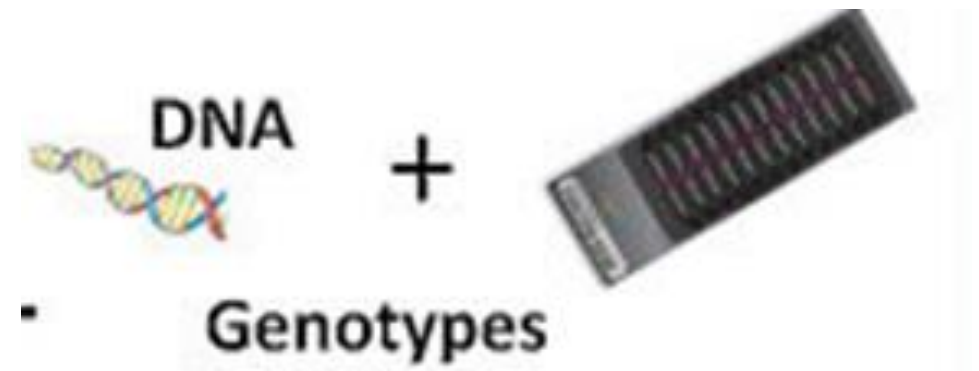

Toepassingen van genomica bij paarden

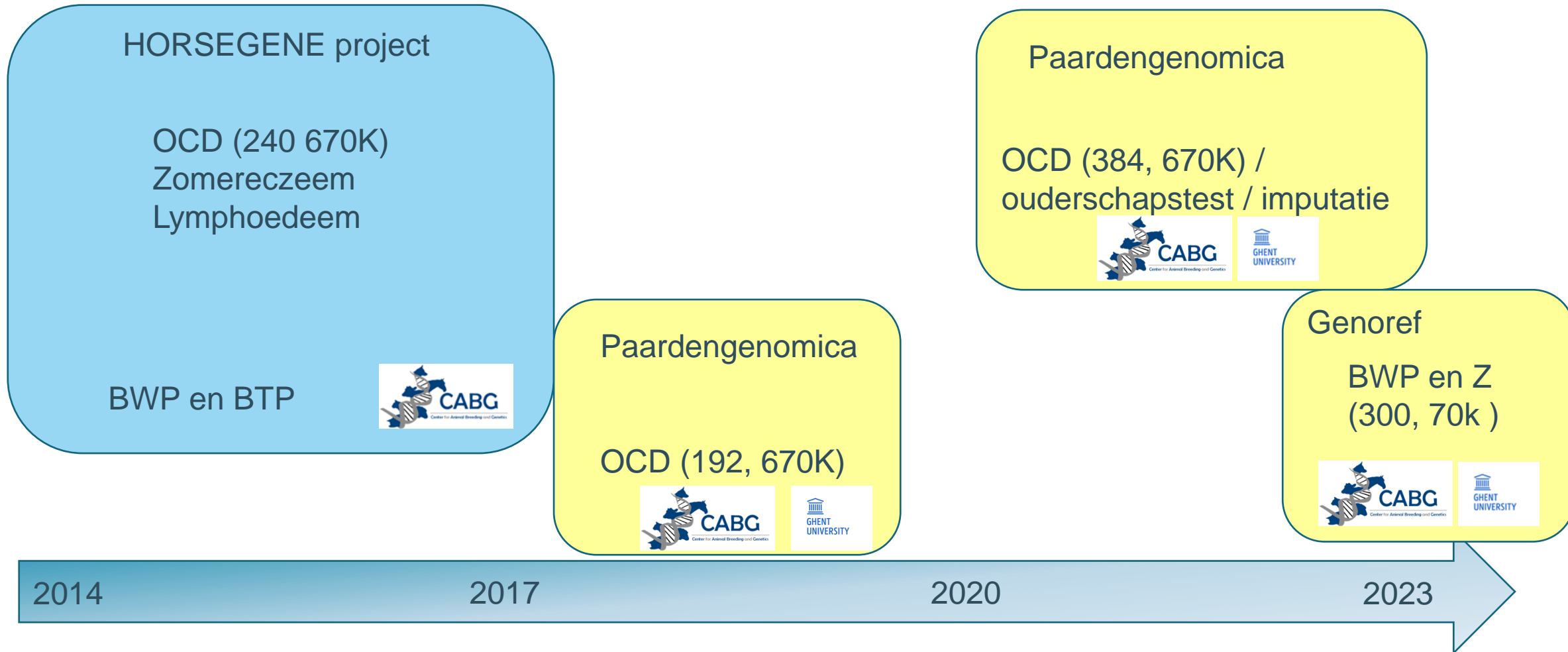
Léa Chapard, Bram Van Mol, Frederik Pille, Maarten Oosterlinck,
Steven Janssen en Nadine Buys

Waarom zetten we in op genomica?

- Sinds 2009 is genoom van paard gekend => nieuwe tools komen ter beschikking aan betaalbare prijzen
- Evolutie in de fokkerij van alle diersoorten om DNA informatie direct te benutten voor fokkerij (melkvee is forerunner)
- Heel veel nieuwe mogelijkheden
...vooral voor gezondheidskenmerken
- Kostprijs daalt

Genomica Onderzoek Vlaanderen

SNP arrays zijn een multi-tool

- Major genen (ziekte, kleur, ...)
- Afstammingscontrole
- Fokwaardeschatting (Genomische selectie)
- Verwantschap tussen rassen en genetische samenstelling van een dier
- Inteeltgraad van een dier (ROH cfr Bram)
- Onderzoek naar aandoeningen via GWAS (cfr OCD, Bram)

Genetische testen op array

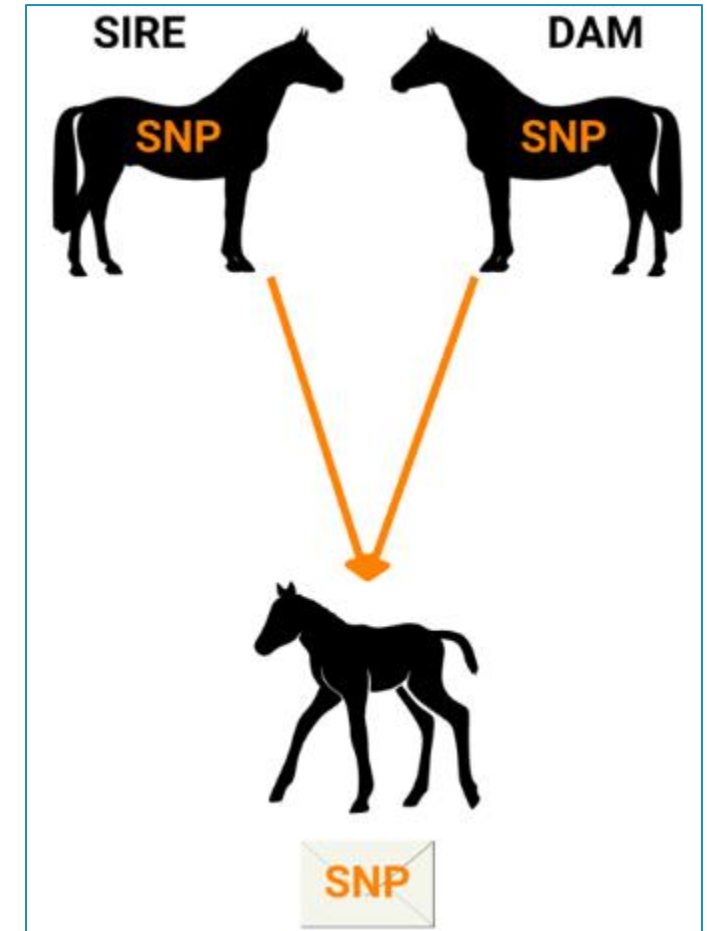
- Voorbeelden:
  - WFFS (Warmbloed)
  - SCID (Arabieren)
  - PSSM (Trekpaard, Vlaams)
  - ...
- Soms royalty-kost
- Mogelijkheid om testen toe te voegen

Health
Cerebellar abiotrophy
Epidermolysis bullosa, junctionalis
Hyperkalemic periodic paralysis II (HYPP)
Dwarfism with joint laxity
HERDA — hereditary equine regional dermal asthenia
Hoof wall separation syndrome
Hydrocephalus
Incontinentia pigmenti
Malignant hyperthermia
Myotonia
Naked foal syndrome
SCID — severe combined immuneodeficiency
Glanzmann thrombasthenia
Multiple ocular defects
Lavender foal syndrome*
Warmblood fragile foal syndrome*
Polysaccharide storage myopathy / exertional rhabdomyolysis*
Congenital stationary night blindness*
Ocular squamous cell carcinoma
Dwarfism, ACAN-related
Androgen insensitivity syndrome (AIS)
Gilbert-meulengracht syndrome
Congenital hepatic fibrosis 1
Foal immunodeficiency syndrome
Risk Variants
Immune-mediated myositis
Lordosis (swayback)
Curiosity and vigilance
Equine recurrent uveitis

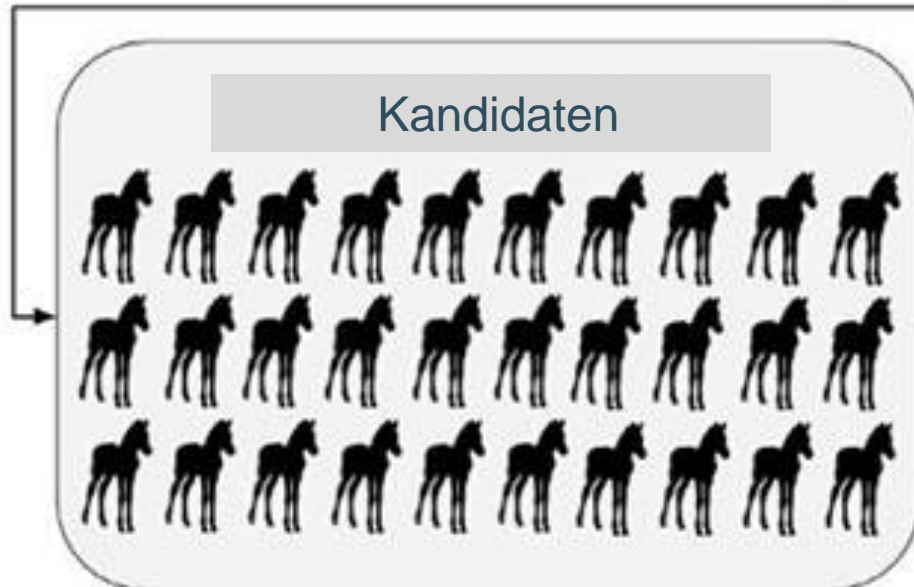
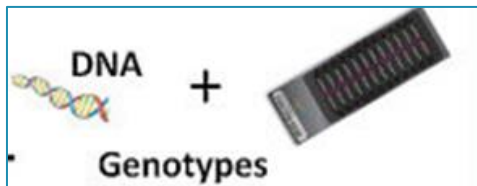
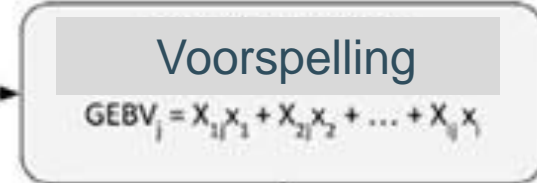
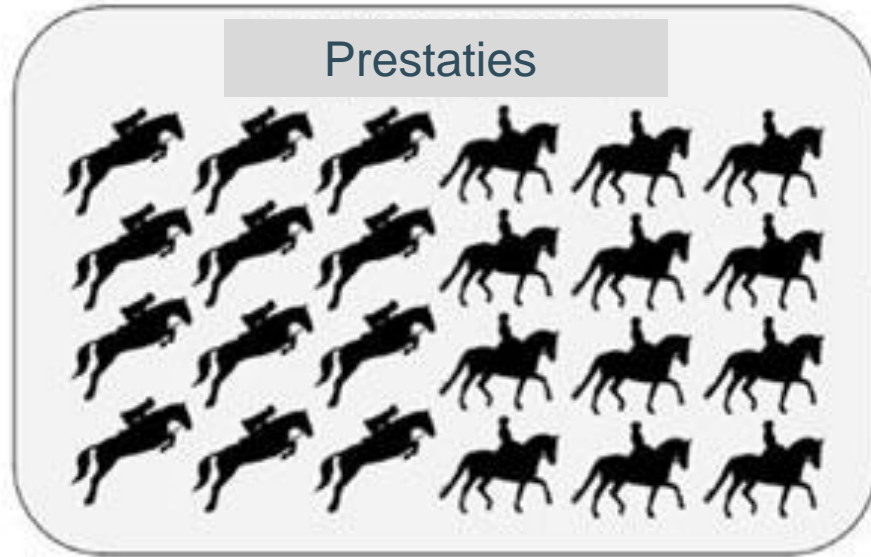
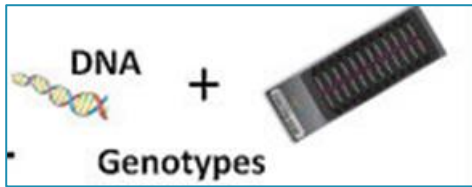
Coat Colors
Extension (red/black factor)
Modifying mutation to extension
Recessive black (agouti)
Cream dilution
Pearl
Non-dun 1
Non-dun 2
Silver
Champagne
Grey
Frame overo (lethal white overo)
Tobiano
Leopard complex spotting*
Curly hair variant 1
Curly hair variant 2
Dominant white (W1-W23)
Macchiato
Brindle / incongenitia pigmenti
Brindle (BR1)
Sabino
Splashed white 1
Splashed white 2
Splashed white 3
Splashed white 4
Pattern 1 (PATN1)
Size Variation
Body size
Pony size

Ouderschapscontrole met SNP-array

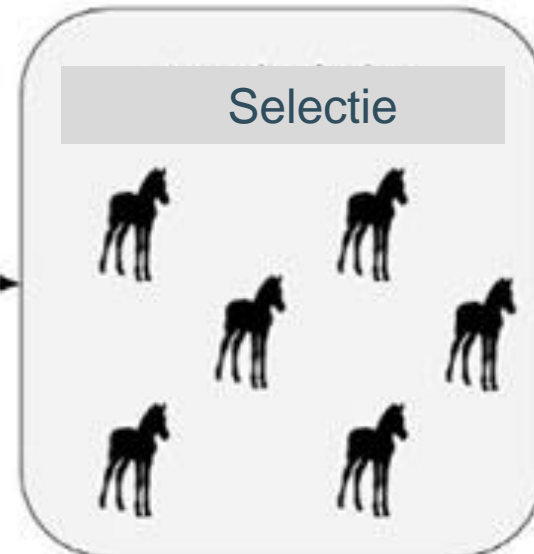
- Momenteel op basis van 17 microsatellieten (ander soort merker – andere analysemethode)
- International Society of Animal Genetics coördineert
- Doel: consensus voor een **set** van gemeenschappelijke SNPs (**2000**)
- Iedere commerciële SNP array zal deze **set** bevatten zodat de profielen kunnen uitgewisseld worden

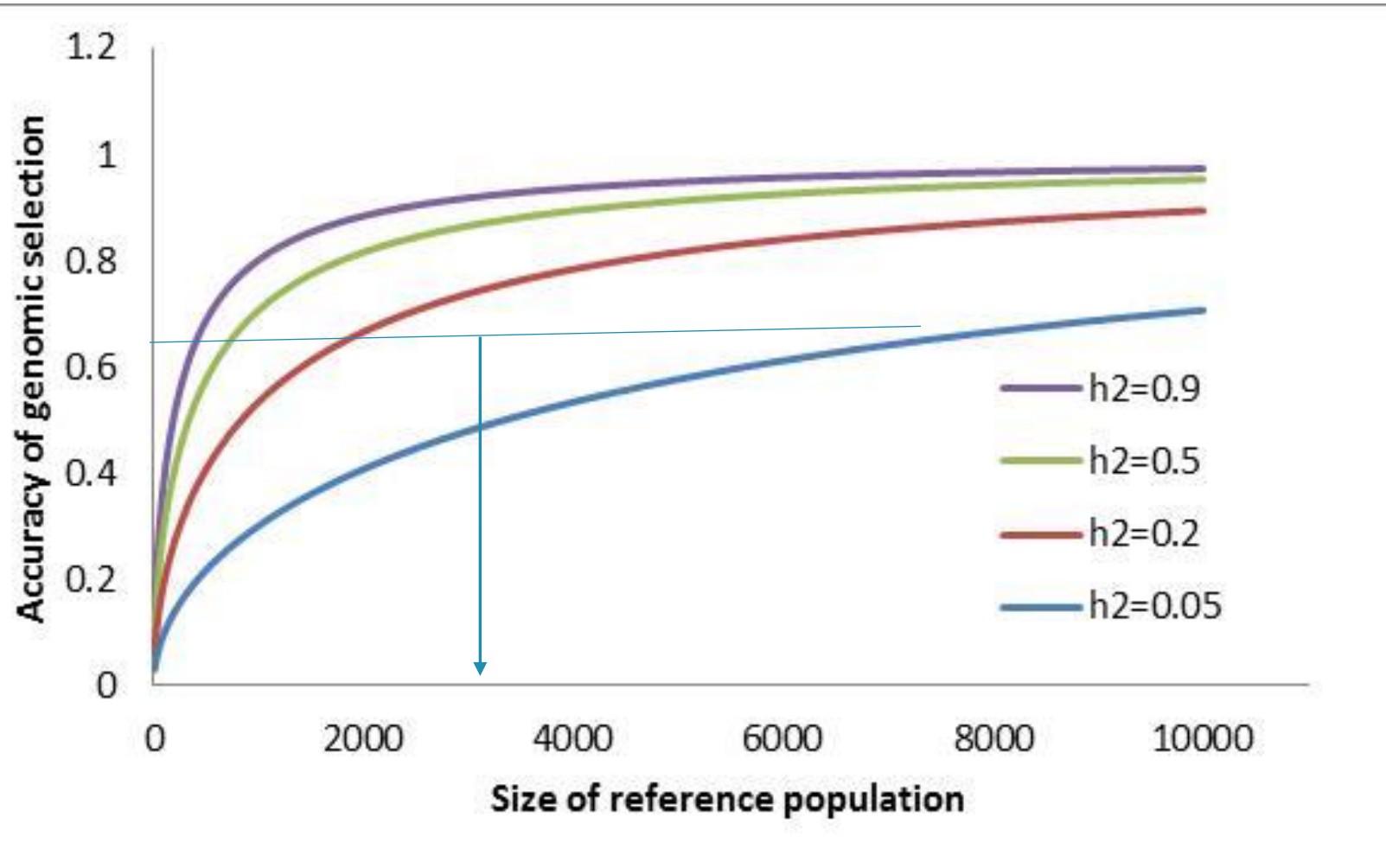
Genomische selectie (GBLUP)

GEBV

Hoe groot moet de referentiepopulatie zijn?

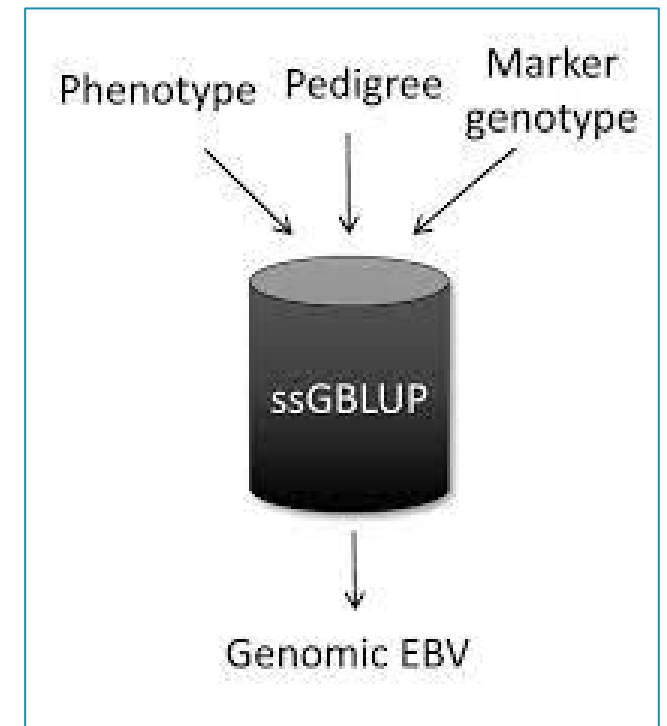

- Schofthoogte $h^2=0.7$
- Sportprestatie $h^2=0.15$

- 3000 dieren => betrouwbaarheid van veulen is 65% voor kenmerk met $h^2=0,15$ (~ jonge hengst eigenprestaties)

Wat speelt een grote rol bij Genomische Selectie

- Blijven meten is nodig !!!
- Preciesere metingen => hogere erfelijkheidsgraad
=> Genomische Selectie nog accurater
- Meer dieren meten (en genotyperen) verhoogt precisie
- Nieuwe techniek *Single Step GBLUP*
combineert “*metingen, pedigree en genotypes*”
in één stap
(ipv. de 2 stappen)

Effecten van genomische selectie.... ..... ivm. klassieke selectie

- Genetische vooruitgang +20% tot +50%
- Door voorspelling fokwaarde op jonge leeftijd
- Voor kenmerken die moeilijk te meten, kostelijk of geslachtgebonden zijn
- Maar door strengere selectie meer risico op verlies van genetische diversiteit

Uitbouw referentiegroep

- GENOREF: genotypes verzamelen van 300 sportpaarden
- Referentie om genomic selection mogelijk te maken
- Zowel hengsten en merries van BWP en Z
- Hergebruik van bestaand haarstaal / bloedmonster, eventueel extra staal

Met SNPs inzoomen op het genoom

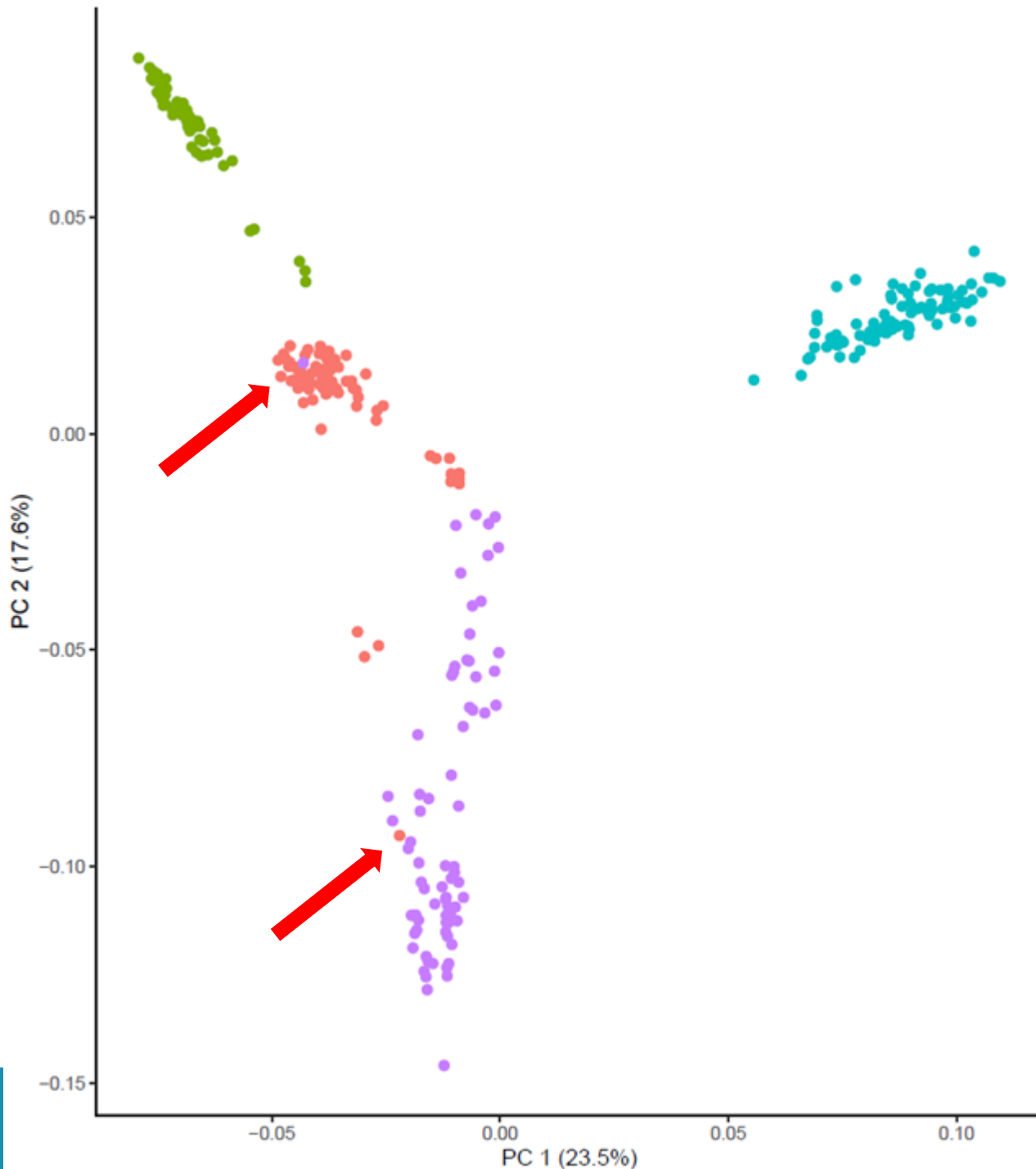
- Werkelijke inteelt van een dier (cfr presentatie Bram)
- Schatting van de diversiteit van een ras
- Aandeel van rassen in een dier
- Verwantschap van rassen
- .....

Diversiteit van Warmbloed paarden

	BWP + Z paarden (n=579)
Toename van de inteelt (per generatie)	0.0077
Effectieve grootte	65.1

- Effectieve grootte best >100
- Minder dan 50 is ongunstig
- Veel diersoorten hebben effectieve grootte tussen 50 en 100
- Effecten ICSI en ET (nog) niet zichtbaar want recentste stalen van dieren < 2020

Positionering dieren volgens ras in databank

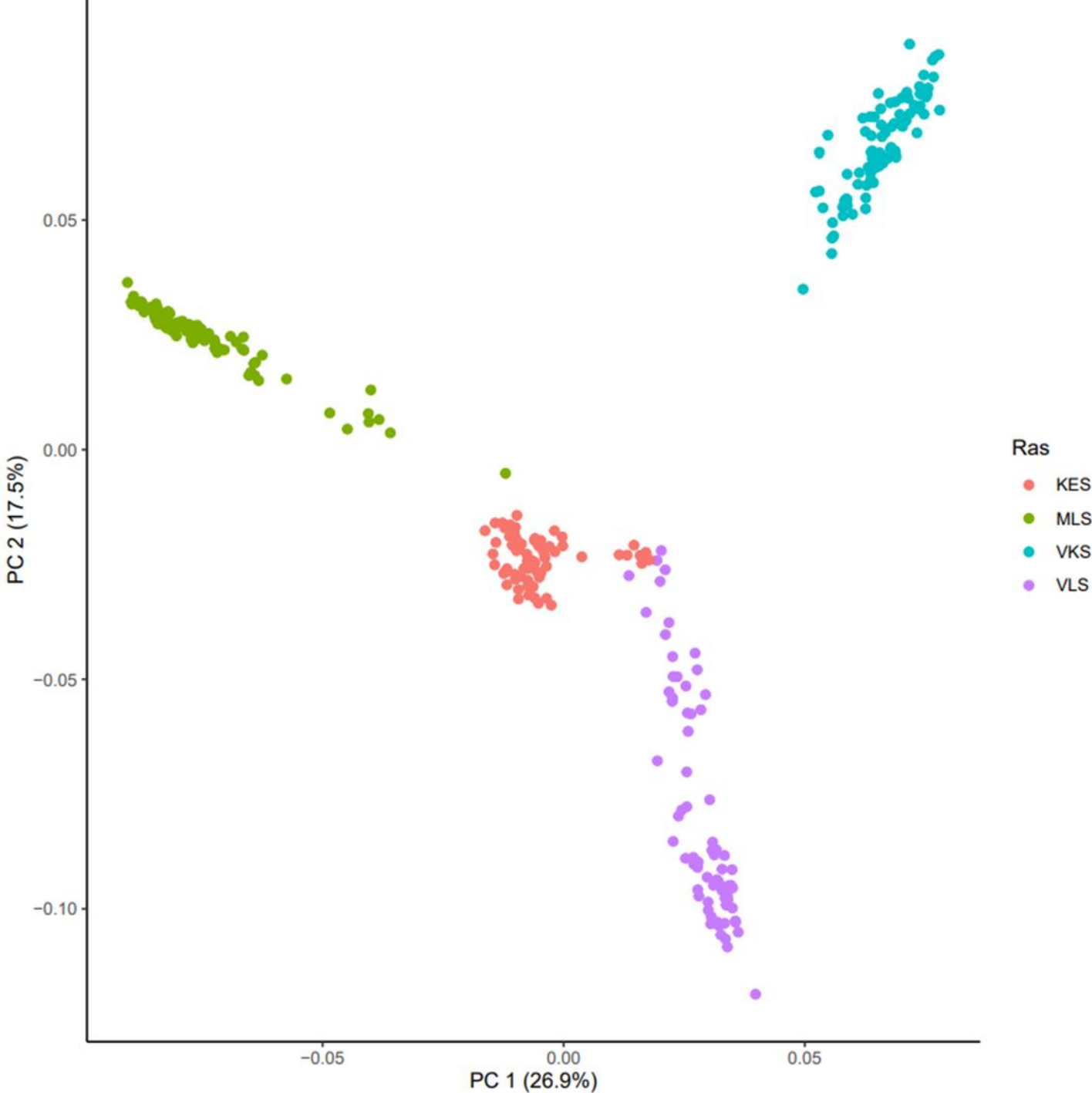

- Elk puntje is een dier en per ras één kleur.
Dieren worden geclusterd volgens hun genotypes

- Hier eerste 2 dimensies (PC1 en PC2)

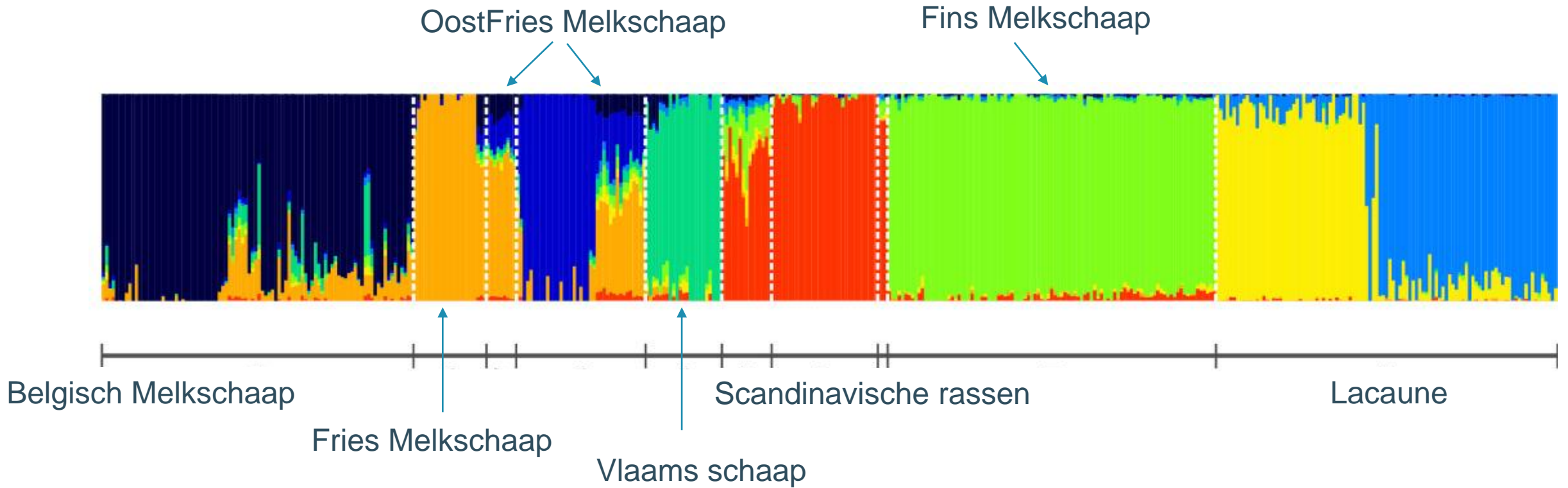
- 2 probleemdieren (rode pijl)

- Methode =
Principaal Componenten Analyse (PCA)

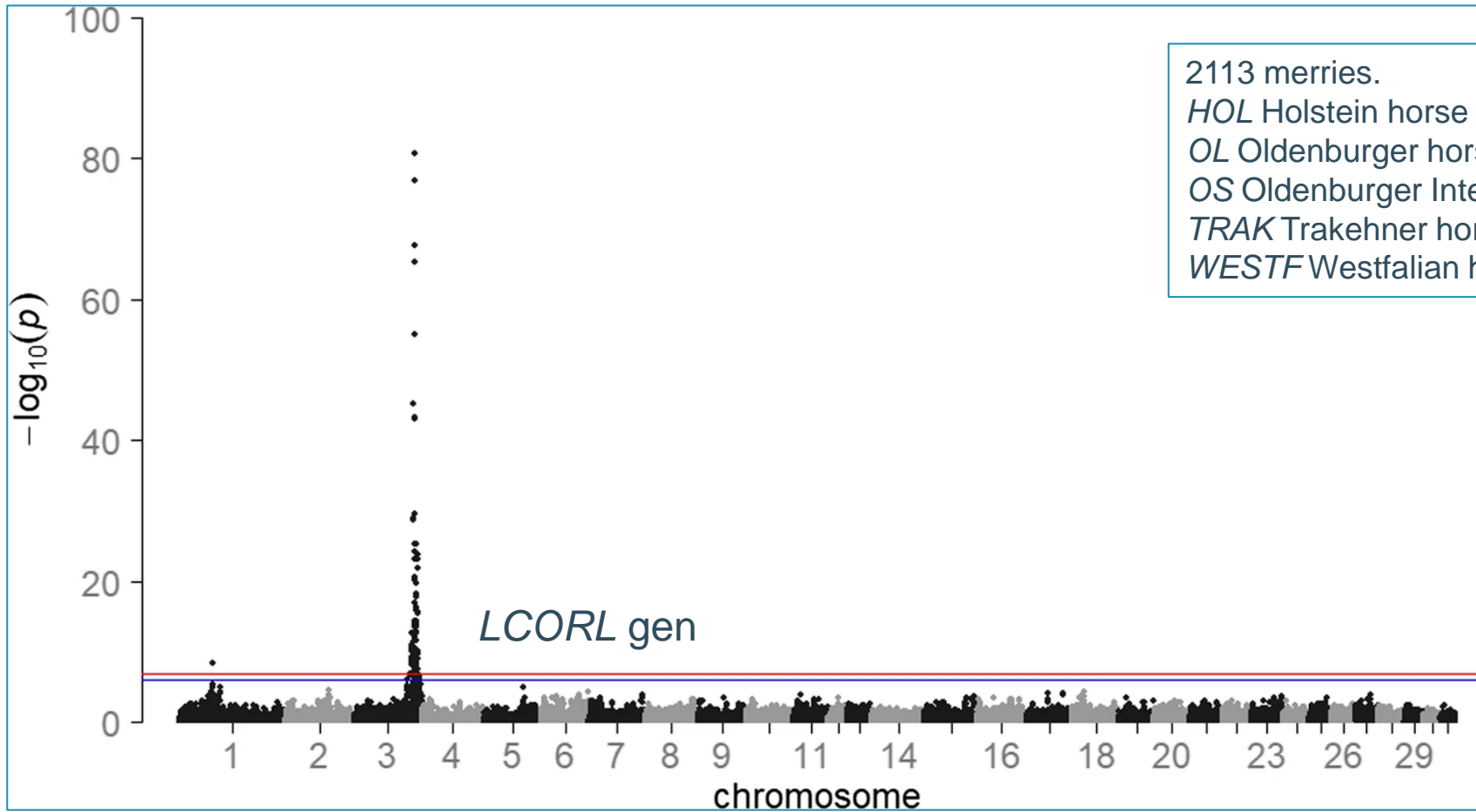
- Zonder de 2 twijfelgevallen
- Afgetekende clusters
- Mogelijkheid om dieren toe te wijzen aan rassen, kruisingen te ontdekken e.d.

Rasaandeed schatten (vb schapen)

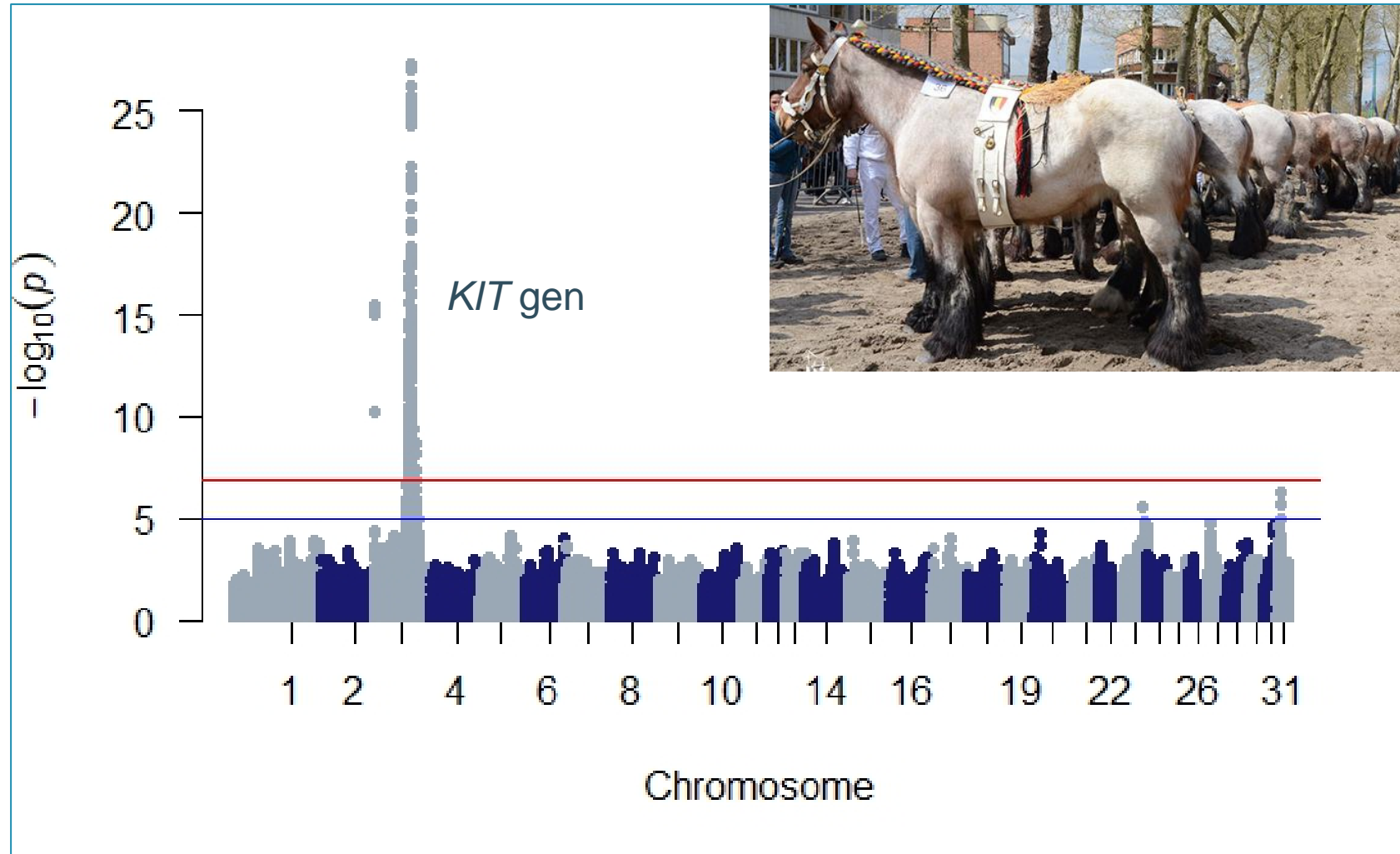

Associatie met schofthoogte bij Warmbloeden

2113 merries.
HOL Holstein horse breed ($n = 982$),
OL Oldenburger horse breed ($n = 444$),
OS Oldenburger International horse breed ($n = 98$),
TRAK Trakehner horse breed ($n = 416$),
WESTF Westfalian horse breed ($n = 173$).

De haarkleur “schimmel” bij het Belgisch Trekpaard

Besluiten

- SNP merkers openen weg naar verschillende toepassingen
- Kostprijs voor 70k array is nu onder de 30 euro gedaald
- Voor deze prijs krijg je als fokker/eigenaar ouderschapscontrole, testen op kleurgenen en erfelijke testen en een betere fokwaardeschatting (indien dat systeem ingevoerd is)
- Onderzoek naar nieuwe aandoeningen mogelijk en daarnaast ook gebruik in nieuwe fokwaardeschattingen

Dank voor de
ondersteuning en voor
uw aandacht, ...

Paneldiscussie

Paneldiscussie

- Omgevingsfactoren:
  - Beweging?
  - Voeding?
- Functioneel belang van OC:
  - Invloed OC op sportprestaties?
  - Worden er niet teveel paarden geopereerd?
- Genetica:
  - Mening over het D-OC predikaat bij KWPN?
  - Kan het dat hengsten die goede springkwaliteit vererven ook meer OC vererven?

